

Popis předmětu

Zkratka předmětu:	KČJ/DIDSŠ	Strana:	1 / 7
Název předmětu:	Didaktika literatury pro SŠ		
Akademický rok:	2022/2023	Tisknuto:	30.05.2024 22:21

Pracoviště / Zkratka	KČJ / DIDSŠ			Akademický rok	2022/2023
Název	Didaktika literatury pro SŠ			Způsob zakončení	Zkouška
Akreditováno/Kredity	Ano, 3 Kred.			Forma zakončení	Kombinovaná
Rozsah hodin	Přednáška 1 [HOD/TYD] Seminář 1 [HOD/TYD]			Zápočet před zkouškou	ANO
Obs/max	Statut A	Statut B	Statut C	Počítán do průměru	ANO
Letní semestr	27 / -	0 / -	0 / -	Min. (B+C) studentů	10
Zimní semestr	0 / -	0 / -	0 / -	Opakovaný zápis	NE
Rozvrh	Ano			Vyučovaný semestr	Zimní, Letní
Vyučovací jazyk	Čeština			Počet dnů praxe	0
Volně zapisovatelný předmět	Ano			Hodn. stup. zp. před zk.	S/N
Hodnotící stupnice	1 2 3 4				
Počet hodin kontaktní	Ano v případě předchozího hodnocení 4 nebo nic.				
Automat. uzn. záp. před zk.					
Periodicita	K				
Nahrazovaný předmět	Žádný				
Vyloučené předměty	Nejsou definovány				
Podmiňující předměty	Nejsou definovány				
Předměty informativně doporučené	Nejsou definovány				
Předměty, které předmět podmiňuje	Nejsou definovány				

Cíle předmětu (anotace):

Předat studentům teoretický základ současné moderní didaktiky literární výchovy na SŠ a základ praktických dovedností učitele literární výchovy, utvořit kladný postoj studentů k učitelské profesi češtináře/ky a k dalšímu sebevzdělávání v oborové didaktice. Formovat schopnosti kontextově transformovat poznatky věd, především disciplín literární vědy (a lingvistiky), vývojové a pedagogické psychologie a obecné didaktiky a v neposlední řadě teorie pubescentního čtenářství se zaměřením koncipovat literární výchovu v duchu RVPK (a perspektivně RVPŠ) a při respektu k estetickovýchovné kvalitě literární složky předmětu Čj. Seznámit je s poznatky o strategii literárněvýchovné práce (metodách a organizačních formách výuky) a vybavit je schopností tvořivě tyto poznatky aplikovat v ovládnutí řídicí pozice v modelových komunikačních situacích literárního vyučování.

Požadavky na studenta

1. Průběžná aktivní práce v semináři, samostatná individuální práce nebo týmové řešení problémů
2. Student/ka individuálně nebo jako člen/ka dvou- až tříčlenného týmu zhodnotí kritérii vyplývajícími z požadavků RVPK (SŠ) buď zvolenou učebnicí pro literární výchovu na SŠ (koncepte učebnice, kvalita textů a kompozice celku z hlediska reprezentativnosti ve vztahu k literárnímu kontextu a funkčnosti z hlediska požadavků vzdělávacího programu a kontextu učiva), nebo individuálně podrobně zpracuje vybraný tematický celek učiva z aspektu sledovaných kompetencí a očekávaných výstupů žáka. Výsledky hodnocení budou předneseny formou referátu v semináři.
 - a/ Student/ka individuálně vypracuje semestrovou práci písemnou: Příprava na vyučovací hodinu literární výchovy. Dominantní vyučovací metodou bude didaktická interpretace textu. Student/ka si zvolí typ školy, ročník, tematický celek učiva, téma hodiny, místo vyučovací jednotky v tematickém celku dotovaném více hodinami a vyučovací metody. Tyto informace budou explicitě uvedeny v záhlaví práce, rovněž výčet sledovaných kompetencí a očekávaných výstupů žáka jako cíle tematického celku, ale i dané konkrétní hodiny.
 - b/ Alternativa: Jako člen/ka 2-3 členného týmu zpracuje zvolené literárněvýchovné téma jako projekt literárně - hudebně -

výtvarný či filmový, s užitím metod tvořivé dramatiky (recitace, vstup do role, návrh na výtvarné řešení scény, kostýmů postav..., s možností literární exkurze) a jeho scénář přednese v semináři, s názornými ukázkami realizace.

Obsah

1. Předmět oborové didaktiky literární výchovy, vztah k jiným vědám, zvláště k obecné didaktice a literárněkomunikační teorii recepcí, metody vědecké práce
 2. Literární výchova jako komunikační estetickovýchovný proces, jeho činitelé (žák, učitel, učivo, literární umění, koncepce vyučování) a jejich specifika a vzájemné vztahy ve vyučování
 3. Čtenářské kompetence pubescentů a adolescentů jako determinanta literární výchovy
 4. Vztah literární vzdělanosti a učiva literární výchovy jako složky vyučovacího předmětu Čj, specifická a konkretizace klíčových kompetencí a očekávaných výstupů žáka SŠ, resp. G,
 5. Specifická didaktických principů v literární výchově, zvláště zásady přiměřenosti, názornosti, kreativity a vědeckosti v procesu osvojování učiva, akcent na zásadu integrity všech složek předmětu
 6. Literárněvýchovné strategie, zvláště metody motivační a interpretační; podoby frontální, individuální a týmové práce žáků, místo písemné samostatné práce v literární výchově
 7. Didaktická interpretace textu, její funkce, determinanty a modifikace, vztah standardizované a tzv. skandální interpretace, principy didaktické interpretace textu; rozvíjení čtenářské aktivity žáka ve všech fázích recepcí při práci s textem syžetovým, lyrickým a v jednotlivých žánrech literárních druhů
 8. Metodika rozvoje konkretizační fáze žákovské recepcí v interpretačně - produkčních slovesných aktivitách. Metody osvojování učiva o literatuře v historických periodách vývoje literatury starší (v evropském a světovém kontextu (expoziční metodika ? problémový výklad, vztah demonstrace textem, ilustrace textem a interpretace textu)
 9. Metody osvojování učiva o směrech a stylech literatury moderní v 19., 20. a 21. století (didaktická interpretace textu jako metoda problémového výkladu)
 10. Metody tvořivé dramatiky, vstup do role a jeho didaktické funkce, výrazné čtení jako interpretační metoda a zároveň cíl interpretace, metodika výrazného čtení žáka a pokusy o umělecký přednes
 11. Struktura tematického celku učiva, vztah vyučovací jednotky a tematického celku, typy vyučovacích hodin na SŠ, divadelní a filmová výchova, literární výchova v mezipředmětových vztazích; fáze přípravy učitele na vyučování
 12. Učebnice pro literární výchovu na SŠ (zvláště čítanky - didaktická kritéria jejich hodnocení a kvalifikovaná klasifikace), multimediální učebnice pro literární výchovu, práce s interaktivní tabulí, další pomůcky (druhy, funkce)
 13. Diagnostické a evaluační metody
- Seznámení s konkrétní podobou nástrojů měření v daných předmětech, klasifikace a kritické hodnocení těchto nástrojů.

Studijní opory

Garanti a vyučující

- **Garanti:** PhDr. Mgr. David Franta, Ph.D.
- **Přednášející:** PhDr. Mgr. David Franta, Ph.D. (100%), Mgr. Vladimíra Pánková, Ph.D. (50%)
- **Vede seminář:** PhDr. Mgr. David Franta, Ph.D. (100%), Mgr. Vladimíra Pánková, Ph.D. (100%)

Literatura

- **Základní:** LEDERBUCHOVÁ, L. *Didaktická interpretace uměleckého textu jako metoda literární výchovy na občanské a střední škole II.*. Plzeň: ZČU, 1997. ISBN 80-7082-364-X.
- **Základní:** KOŽMÍN, Z. *Interpretace básní: určeno pro učitele českého jazyka a literární výchovy na SŠ.* Praha: SPN, 1986.
- **Základní:** NEZKUSIL, V. *Nástin didaktiky literární výchovy: čtyřletá gymnázia a vyšší třídy víceletých gymnázií: z praxe pro praxi.* Praha: PedF UK, 2004. ISBN 80-7290-160-5.
- **Základní:** KOLEKTIV. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia.* Praha: VÚP, 2007. ISBN 978-80-87000-11-3.
- **Základní:** Beránková, Eva. *Tvořivá hra jako cesta k pochopení literárního díla.* Plzeň : Fraus, 2002. ISBN 80-7238-182-2.
- **Základní:** KOŽMÍN, Z. *Tvořivý sloh: malé traktáty a malé scénáře.* Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-7187-037-4.
- **Doporučená:** časopis Český jazyk a literatura.
- **Doporučená:** časopis Host, příloha Host do školy.
- **Doporučená:** Čechová, M. a kol. *Čeština a její vyučování.* Praha 1998. Macháčková, I. - Vejvodová, J.: *Práce s učebnicemi českého jazyka na 1. stupni ZŠ. 1. díl.* Plzeň 1996. Macháčková, I. - Vejvodová, J.: *Práce s učebnicemi českého jazyka na 1. stupni ZŠ. 2. díl.* Plzeň, 1997.

- **Doporučená:** Kamiš Karel, Hanzová Marie. *Didaktika českého jazyka a literatury*. Praha, 2016. ISBN 978-80-7452-124.
- **Doporučená:** Hník, Ondřej. *Didaktika literatury: výzvy oboru : od textů umělecké povahy k didaktice estetickovýchového oboru*. 2014. ISBN 978-80-246-2626-0.
- **Doporučená:** LEDERBUCHOVÁ, L. *Dítě a kniha: o čtenářství jedenáctiletých..* Plzeň: Nakl. Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86898-01-6.
- **Doporučená:** HOZNAUER, M. *Dobrodružství s literaturou: vybrané texty k výuce literatury na literární semináře..* Praha: SON, 1993. ISBN 80-04-26046-2.
- **Doporučená:** POSLEDNÍ, P. *Hledání tvaru: současná literární kultura na gymnáziu..* Hradec Králové: Gaudeamus, 1999. ISBN 80-7041-435-9.
- **Doporučená:** Pravdová, Markéta, Beneš, Martin. *Jsmo v češtině doma?*. Praha : Academia, 2012. ISBN 978-80-200-2146-5.
- **Doporučená:** Čapek, Robert. *Líný učitel*. Grada, 2017. ISBN 978-80-7496-344-5.
- **Doporučená:** GERMUŠKOVÁ, M. *Literární text v didaktické komunikaci..* Prešov: FHPV PU, 2003., 2003.
- **Doporučená:** Šrámková, Vítězslava; Hůrková-Novotná, Jiřina. *Mluvený projev a přednes : Učebnice pro 2. a 3. roč. stř. pedagog. škol a pro učitele gymnázií pro nepovinný předmět Umělecký přednes*. 1. vyd. Praha : SPN, 1984.
- **Doporučená:** Adam, Robert; Bozděchová, Ivana,; Dittmann, Robert,; Andrlová Fidlerová, Alena,; Chromý, Jan,; Mareš, Petr,; Rejzek, Jiří,; Synková, Pavlína; Šormová, Kateřina. *O jazyce bez hranic : a další zajímavosti ze současného zkoumání češtiny*. 2017. ISBN 978-80-7422-516-1.
- **Doporučená:** Stuchlíková, Iva; Janík, Tomáš,; Beneš, Zdeněk,; Bílek, Martin,; Brücknerová, Karla,; Černochová, Miroslava,; Čížková, Věra,; Čtrnáctová, Hana,; Dvořák, Leoš,; Dytrtová, Kateřina,; Gracová, Blažena,; Hník, Ondřej,; Kekule, Martina; Kostková, Klára; Kubiato, Milan,; Nedělka, Michal,; Novotná, Jarmila,; Papáček, Miroslav,; Petr, Jan,; Pišová, Michaela,; Rezníčková, Dana,; Slavík, Jan,; Staněk, Antonín,; Šmejkalová, Martina,; Tichá, Marie; Valenta, Josef,; Vaníček, Jiří,; Vondrová, Naďa. *Oborové didaktiky: vývoj, stav, perspektivy*. 2015. ISBN 978-80-210-7769-0.
- **Doporučená:** Štěpáník, Stanislav; Šmejkalová, Martina. *Průvodce začínajícího češtináře*. 2016. ISBN 978-80-7290-949-0.
- **Doporučená:** BERÁNKOVÁ, E. KOSTEČKA, J. *Přečtěte si s námi: literární interpretace pro vyučovací praxi..* Praha: SPN, 1992. ISBN 80-04-24573-0.
- **Doporučená:** *Výuka národní literatury v mezipředmětových vztazích: sborník z mezinárodního semináře..* Ústí nad Labem, 2006. ISBN 80-7044-767-2.
- **Doporučená:** Machková, Eva. *Zásobník dramatických her, cvičení a improvizací*. 5., rozšíř. vyd., v Středočes. kraj. kult. středis. 2. Praha : Středočeské krajské kulturní středisko, 1990.

Časová náročnost

Všechny formy studia

Aktivita	Časová náročnost aktivity [h]
Vypracování seminární práce v magisterském studijním programu [5-100]	40
Příprava prezentace (referátu) [3-8]	10
Příprava na zkoušku [10-60]	40
Kontaktní výuka	36
Celkem:	126

Hodnotící metody

Odborné znalosti - odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnotícími metodami:

Ústní zkouška,
Seminární práce,
Skupinová prezentace,
Průběžné hodnocení,
Sebehodnocení,
Individuální prezentace,

Odborné dovednosti - odborné dovednosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnotícími metodami:

Demonstrace dovedností (praktická činnost),

Výstupní projekt,

Portfolio,

Předpoklady

Odborné znalosti - pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že je student před zahájením výuky schopen:

vyjmenovat a charakterizovat základní didaktické zásady

charakterizovat základní psychologické poznatky o věkových specifikách vnímání a učení žáků

vysvětlit vybrané učivo po odborné stránce, vysvětlit složitost a problémové stránky tématu, jeho důležitost a důvod jeho zařazení do školní výuky

Odborné dovednosti - pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

vyhledat potřebné informace, využít k tomu odbornou literaturu, periodika, knihovny, studovny, internet

vytvořit částečně připravený mluvený projev, užít vhodné prostředky neverbální komunikace

vytvořit jednoduchou multimediální podporu

Obecné způsobilosti - před zahájením studia předmětu je student schopen:

bc. studium: vyjadřuje se v mluvených i psaných projevech jasně, srozumitelně a přiměřeně tomu, komu, co a jak chce sdělit, s jakým záměrem a v jaké situaci komunikuje,

Vyučovací metody

Odborné znalosti - pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

Přednáška s diskusí,

Výuka podporovaná multimédií,

Skupinová konzultace,

Prezentace práce studentů,

Individuální konzultace,

Přednáška s aktivizací studentů,

Diskuse,

Odborné dovednosti - pro dosažení odborných dovedností jsou užívány vyučovací metody:

Řešení problémů,

Demonstrace dovedností,

Seminární výuka (badatelské metody),

Výsledky učení

Odborné znalosti - po absolvování předmětu prokazuje student znalosti:

uvést základní cíle a smysl výuky literatury na SŠ a vysvětlit jejich důležitost a význam

rozlišit sumu odborných informací a poznatků k vybranému tématu a okruh informací a poznatků relevantních pro tvorbu programu vyučovací jednotky pro konkrétní ročník a věk studentů

charakterizovat některé výhody a nevýhody nejrozšířenějších učebnic, antologií, učebních opor aj., zdůvodnit výběr jedné z nich

Odborné dovednosti - po absolvování předmětu prokazuje student dovednosti:

připravit program vyučovací jednotky/bloku/projekt

vybrat oblast informací a vhodných komunikátů (odpovídající typu školy a věku studentů) pro použití ve výuce

provést didaktické zpracování učiva (na konkrétní téma, pro konkrétní ročník/věk žáků)

vytvořit program učební jednotky včetně motivačních a aktivizačních prvků, samostatné a skupinové práce, částečného přihlédnutí k některým zvláštním potřebám

zvolit způsob měření/hodnocení výsledků učení pro konkrétní aktivitu a výběr zdůvodnit

realizovat samostatný řečnický/komunikátorský výkon (přednést krátký nepřipravený projev, moderovat krátkou diskusi, tvořit vhodné otázky, prezentovat informace s multimediální podporou)

Předmět je zařazen do studijních programů:

Studijní program	Typ stud.	Forma stud.	Obor	Etapa	V.st.pl.	Rok	Blok	Statut	D.roč.	D.sem.
Učitelství českého jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy (maior)	1	2022	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství českého jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy (maior)	1	2021	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství českého jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy (maior)	1	2020	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství českého jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy (minor)	1	2022	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství českého jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy (minor)	1	2021	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství českého jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy (minor)	1	2020	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství dějepisu pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství dějepisu pro střední školy (maior)	1	2021	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství dějepisu pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství dějepisu pro střední školy (maior)	1	2022	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství dějepisu pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství dějepisu pro střední školy (maior)	1	2020	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství geografie pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství geografie pro střední školy (maior)	1	2022	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství geografie pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství geografie pro střední školy (maior)	1	2021	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství hudební výchovy pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství hudební výchovy pro střední školy (maior)	1	2022	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství hudební výchovy pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství hudební výchovy pro střední školy (maior)	1	2021	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství hudební výchovy pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství hudební výchovy pro střední školy (maior)	1	2020	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství německého jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství německého jazyka pro střední školy (maior)	1	2022	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS

Studijní program	Typ stud.	Forma stud.	Obor	Etapa	V.st.pl.	Rok	Blok	Statut	D.roč.	D.sem.
Učitelství německého jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství německého jazyka pro střední školy (maior)	1	2020	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství německého jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství německého jazyka pro střední školy (maior)	1	2021	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy	2	14	2022	Povinné předměty - didaktický modul	A	1	LS
Učitelství pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy	2	16	2022	Povinné předměty - didaktický modul	A	1	LS
Učitelství pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy	2	17	2022	Povinné předměty - didaktický modul	A	1	LS
Učitelství pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy	2	19	2022	Povinné předměty - didaktický modul	A	1	LS
Učitelství pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství českého jazyka pro střední školy	2	18	2022	Povinné předměty - didaktický modul	A	1	LS
Učitelství ruského jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství ruského jazyka pro střední školy (maior)	1	2020	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství ruského jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství ruského jazyka pro střední školy (maior)	1	2022	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství ruského jazyka pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství ruského jazyka pro střední školy (maior)	1	2021	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství tělesné výchovy pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství tělesné výchovy pro střední školy (maior)	1	2021	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství tělesné výchovy pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství tělesné výchovy pro střední školy (maior)	1	2020	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství tělesné výchovy pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství tělesné výchovy pro střední školy (maior)	1	2022	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství výtvarné výchovy pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství výtvarné výchovy pro střední školy (maior)	1	2020	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS
Učitelství výtvarné výchovy pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství výtvarné výchovy pro střední školy (maior)	1	2022	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS

Studijní program	Typ stud.	Forma stud.	Obor	Etapa	V.st.pl.	Rok	Blok	Statut	D.roč.	D.sem.
Učitelství výtvarné výchovy pro střední školy	Navazující	Prezenční	Učitelství výtvarné výchovy pro střední školy (maior)	1	2021	2022	Povinné předměty - obor a oborová didaktika	A	1	LS